

Становище за научните трудове на гл. ас. д-р Младен Цветанов Влашки, единствен участник в конкурс за заемане на академична длъжност „доцент”, обявен от ПУ „П. Хилендарски“ по област на висше образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филологии (Антична и западноевропейска литература: сравнително литературознание)

от доц. д-р Мария Илиева Ендрева-Черганова, професионално направление 2.1.

Филология, член на научното жури (Заповед Р 33-4139 от 25.08.2020 г.)

Приложената от кандидата документация по конкурса отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав, Правилника за неговото прилагане, както и на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности на Пловдивския университет. Процедурата по конкурса е протекла в съответствие със законовите изисквания.

Съгласно приложената справка за изпълнение на минималните национални изисквания по ЗРАСРБ и справката от НАЦИД, потвърждавам, че д-р Младен Влашки **отговаря** на минималните национални изисквания за научната област **2. Хуманитарни науки**, професионално направление **2.1. Филология** и респективно за заемане на академичната длъжност „доцент“, определени в ЗРАСРБ и в Правилника за прилагането му (ППЗРАСРБ).

В конкурса д-р Влашки участва с една монография, шест свързани с нея публикации, пет статии, свързани с дисертацията за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ и четири други публикации, от които една монография и едно учебно помагало за ученици в гимназиалния курс. След като се запознах с публикациите на д-р Младен Влашки, както и със справката за научните приноси, заявявам, че **не съм установила** наличие на плагиатство по чл. 4, ал. 11 от ЗРАСРБ, както и че до мен като член на научното жури **не са постъпвали** подобни сигнали.

Оценка на резултатите и приносите на кандидата:

Ще се концентрирам основно върху монографията „Рецепция на Кафка в България до 1989 г.“, която се състои от уводна част, три глави, заключение, списък с използваната литература и приложение. Темата е приносна поради недостатъчното ѝ изследване на български език. Анализването на процесите на рецепция, които са породени от икономически, политически, идеологически, естетически или други по-частни дискурси, е комплексен процес с различни аспекти, които в повечето случаи са извън

тясното схващане за литература и поради това се нуждаят от методика на изследване, различна от тази на литературознанието. Авторът е избрал съвсем подходящо един разширен модел на литературна рецепция, в който са включени не просто четенето, но и всякакви други форми на „преработка на даден текст като превод, критически изказвания, инсценировки и др.“ (с. 13). В работата се използва тристепенният модел за културен трансфер на Х. Ю. Люзебринк и Митербауер (с. 17-20), в който се вземат под внимание първо, селективният процес на произведенията, които да бъдат преведени, второ, опосредстването във възможните му форми на предаване на изходната култура в културния код на приемащата култура, и трето, петте форми на рецепция на произведението.

Специално внимание в този модел се обръща на посредническата роля на журналистиката, литературната критика, преводачите. За да се обясни поведението им спрямо един или друг автор е необходимо да се анализира политическата и идеологическа ситуация в изследвания период, което е една от основните задачи на текста. Предложеният обзор на досегашните изследвания е с акцент върху мястото и ролята на превода и неговата рецепция като културен трансфер. Той цели да щрихира основаните използваните от редица учени теоретични постановки на Никлас Луман или Пиер Бурдийо, като се занимава критично с тях. Опирането на модели от социологията е подходящо и необходимо поради отбелязаната по-горе недостатъчност на литературоведския инструментариум за анализиране на преводната рецепцията на даден писател. Авторът отчита много точно спецификите на литературното поле в социалистическото общество, което не отговаря на презумпцията на Луман за модерно, функционално диференцирано общество и прави извода, че по тази причина последователното прилагане на теоретичните концепти не би довело до правдиви резултати. С това той модифицира моделите, които ще прилага, правейки ги адекватни на изследваната българска действителност. Счита, че това комбиниране на различни теоретични подходи и модифицирането им спрямо българския контекст е успешно и може да бъде използвано като подход и в други изследвания.

Трета глава е предимно дескриптивна. Тя представя не само биографичните обстоятелства, обуславящи творчеството на Кафка, но разкрива и различни културни специфики на така наречената изходна ситуация. В изложението се засяга не само времето на възникването на литературните творби, но и подходите за тяхното тълкуване. Подробно са описани механизмите на функциониране на литературния живот в Австрия и Германия, отношенията между представителите му, както и процесите на налагането

на Кафка като значим автор в Западна Европа и социалистическия лагер. Подобен цялостен анализ на идеологическите културни директиви и процеси в държавите от източния блок по отношение на рецепцията на Кафка не съм срещала на български език и това е сигурен принос на монографията.

Основните печатни органи, които се цитират са транслитерирани на български език, но според мен би било удачно да има в скоби и превод на съответните заглавия, което би осмислило присъствието на немските транслитерации за българския читател. В началните страници авторът сякаш приема за даденост, че десетките имена от литературната сцена в немскоезичния ареал са познати на публиката, което бих поставила под съмнение, освен ако целевата група на труда не е тесен кръг специалисти. Само един пример: Ернст Фишер, за когото се говори многократно в текста е представен подробно едва на стр. 147, където това вече не е особено необходимо. Все пак трябва да кажа, че от точка 3.2. обяснителните бележки под линия за различни фигури от литературното поле зачестяват и това отваря книгата към широк кръг читатели.

В четвърта глава се описва българският литературен и културен живот преди и след 9 септември 1944 г., с цел да се определят възможните форми на културния трансфер и дали той изобщо може да бъде осъществен. В унисон със заявената във втора глава социологически подпътена методика са обгледани институционалните констелации в литературното поле и литературния пазар, икономическите и политическите свързаности на актьорите на литературната сцена в България и ролята на държавния репресивен апарат в тяхната дейност. На тази широка основа много убедително се извеждат процесите за невъзможността за превода на Кафка в България до средата на 60-те години, когато са публикувани първите му разкази в сп. "Пламяк". Изложението в точки 4.1. и 4.2. взаимно се допълват, а в 4.2. донякъде се преповтарят изводите от първата точка и по тази причина по-уместно би било според мен обединеното им представяне. Историята на Минко Николов в т. 4.3. хвърля светлина върху промяната на политическите директиви, от които зависи появата на първите преводи. И трите точки на четвърта глава правят видима голямата политическа и идеологическа зависимост в България и липсата на всякаква творческа свобода в литературното поле почти до 80-те години. На отношението към творчеството на Кафка може да се гледа като на сигурен индикатор за затягане или отпускане на държавния контрол върху българската интелигенция. С това монографията излиза от по-тясната рамка на предмета на изследването и показва различните идеологически етапи, оформящи българското литературно поле по времето на социализма, което е една от заслугите на текста.

Заклучението много точно обобщава основните изводи на целия труд. Използваната литература е многообразна и обширна, а приложението може да се ползва като полезен справочник от бъдещите изследователи на Кафка в България.

Приносните моменти на труда бих обобщила в две точки: 1. Книгата е оригинален принос в изследването на идеологическите, политически и донякъде естетически измерения на рецепцията на Франц Кафка в немскоезичното пространство, в Западна Европа и в социалистическия блок, което в тази си пълнота за първи път се прави на български език. 2. Изследването на културния трансфер, осъществен чрез преводите и рецепцията на Кафка в България произвежда ново или допълва вече съществуващо знание за механизмите на функциониране на социалистическата литературна сцена, включваща освен писателите също и литературоведи, критици, преводачи и журналисти.

Заклучение

В заключение бих искала да отбележа, че голямата международна конферентна активност на д-р Влашки, популярността му сред студентите като харизматичен преподавател и цялостната му дейност на общественик и издател на списание „Страница“, в която той винаги се стреми да насочи погледа на читателите към нови или недостатъчно популярни автори от българската и немскоезичната литература, заслужават висока оценка и са силен аргумент за неговото академично израстване. Познавам д-р Влашки и като активен и уважаван член в общността на Верфеловите стипендианти във Виена, където винаги допринася с теми, популяризиращи българската литература и култура.

В обобщение потвърждавам, че кандидатът отговаря напълно на изискванията за заемане на академичната длъжност „доцент“, формулирани в закона и **препоръчвам** на уважаемото научно жури да предложи на Факултетния съвет на Филологическия факултет на ПУ „П. Хилендарски“ да избере **гл. ас. д-р Младен Цветанов Влашки за академичната длъжност „доцент“ по професионално направление 2.1. Филология (Антична и западноевропейска литература: сравнително литературознание).**

19.10.2020 г.
София

Мария Ендрева